

Verdandi Skara – en av
Verdandis 48 avdelningar

Verdandis socialpolitiska program

– antaget på Verdandikongressen 2017

Verdandis Socialpolitiska program

3 KAMP FÖR SOCIAL RÄTTVISA

- 3: Verdandis mål
- 4: Verdandis uppgift
- 5: Verdandis människosyn

6 HANDLING FÖR SOCIAL RÄTTVISA

- 6: Inledning
- 6: Handling för välfärd och social rättvisa
- 7: Välfärdens solidariska grund
- 8: Pensioner för ekonomisk trygghet

10 HANDLING FÖR EKONOMISK RÄTTVISA

- 11: Våra sociala skyddsnet
- 12: En socialtjänst för ett bättre liv

15 ETT SAMHÄLLE FRITT FRÅN ALKOHOLSKADOR OCH MISSBRUK

- 15: Ett alkoholskafritt samhälle
- 17: Ett narkotikafritt samhälle
- 18: Vård och (be)handling
- 19: Alla är vid god psykisk hälsa
- 20: Brukarinflytande – allas rätt till delaktighet

22 INTERKULTURELLT SAMHÄLLE – SOCIAL SAMMANHÅLLNING I SVERIGE

- 22: Vaccin mot rasism och hat
- 23: En fungerande integration
- 24: Stärk asylrätten
- 24: Interkulturell kompetens

26 ETT JÄMSTÄLLT SAMHÄLLE

27 EN JÄMLIK BARNDOM

28 DEMOKRATI OCH DELTAGANDE

29 VÅRA GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETER

- 29: Det goda arbetet
- 30: Arbetslivets rättigheter

32 DEN GODA BOSTADEN

34 DEN GODA UTBILDNINGEN

Kamp för social rättvisa

– Verdandis socialpolitiska program

I Verdandis framtida samhälle:

- Har vi ett hållbart samhälle med en väl utvecklad demokrati. Medborgarna är aktiva och delaktiga i det demokratiska samhället.
- Har vi jämställdhet och jämlikhet mellan alla grupper i samhället. Det råder ekonomisk och social rättvisa och det finns inte längre några klasskillnader.
- Har vi ett samhälle där alla möter varandra med ömsesidig respekt och förståelse även om vi har olika erfarenheter, livssituation och bakgrund.
- Lever vi och upplever vardagen tillsammans och ser varandra som en förutsättning och tillgång för samhällets utveckling.
- Har vi ett samhälle fritt från alkoholskador och drogmissbruk.
- Har alla rätt till en trygg inkomst genom eget arbete. Det råder rättvisa villkor i arbetslivet.
- Har alla ett värdigt boende till en rimlig kostnad.
- Har alla rätt till en bra allmän grundutbildning och ett livslångt lärande.
- Är alla vid god hälsa, både psykiskt och fysiskt.
- Har vi en välfärdspolitik för alla, med allmänna socialförsäkringar som garanterar en god levnadsnivå.
- Har vi en stark gemensam sektor för bland annat barnomsorg, utbildning, sjukvård och social omsorg.

Verdandis mål

Verdandis mål är social rättvisa och ett samhälle fritt från alkoholskador och drogmissbruk. I stadgarna säger vi så här:

”Verdandi företräder en socialistisk samhällssyn där grunden är alla människors lika värde. Målet är ett fritt och demokratiskt samhälle som på solidaritetens grund skapar politisk, ekonomisk, social och kulturell jämlikhet och trygghet.

Verdandi är religiöst och partipolitiskt obunden.

Som en huvuduppgift verkar Verdandi för åtgärder och reformer, som undanröjer de ekonomiska och sociala orsakerna till att alkohol- och drogmissbruk förekommer. Verdandis mål är social rättvisa och ett samhälle fritt från alkoholskador och drogmissbruk.”

Verdandi bildades 1896 som en proteströrelse mot missförhållanden i samhället. Vi är och har varit pionjärer inom viktiga samhällsområden, dels genom att visa på brister och missförhållanden men också genom att starta och driva verksamheter som visar på de behov som finns och också visa på arbetssätt som fungerar i praktiken.

Vår roll är att vara en partipolitiskt obunden kraft, en aktiv aktör i ett demokratiskt samhälle. Verdandi är en socialpolitisk kamporganisation som organiserar människor i en kamp för att, utifrån deras livssituation och upplevelser, förändra samhället till det bättre.

Verdandi är en självständig del av arbetarrörelsen. Det betyder att vi fritt och självständigt driver de frågor och uppfattningar som våra medlemmar anser är viktigast.

Verdandis uppgift

Verdandis uppgift är att verka för social rättvisa. Därför bildar vi opinion i socialpolitiska frågor, alltid utifrån våra egna mål och erfarenheter. Det är också därför vår kamratstödande verksamhet finns. Med den bidrar Verdandi varje dag för social rättvisa.

Arbetet för social rättvisa handlar om mänskliga rättigheter. Ingen ska behöva leva i fattigdom och ovärdiga förhållanden, utan rättigheter och inflytande i samhället. Alla måste få vara med i samhällsbygget och alla har rätt till ett värdigt liv. Utgångspunkten är att alla bidrar efter förmåga, och får efter behov.

Tanken om kamratstöd är viktig för oss. Man kan sammanfatta idén med att ”om jag hjälper dig idag, så hjälper du mig imorgon”. Kamratstödet i Verdandi handlar om en ömsesidig respekt för varandra. Verdandi vill se samhället genomsyras av tanken om kamratstöd, ett samhälle där alla kan mötas som jämberdiga medmänniskor.

Verdandis uppgift är också att verka för ett samhälle fritt från alkoholskador och drogmissbruk. Därför får vi aldrig glömma bort den sociala helhetssynen. Vi vet att människor påverkas av hela sin situation och sina tidigare erfarenheter. Alla behöver vi bostad, arbete och mat. Men vi behöver också mänsklig värme, gemenskap och en roll i samhället. Först då kan vi utvecklas i rätt riktning.

Verdandis människosyn

Människan är en social varelse. Hon blir något – får sin identitet – i samspel med andra människor. De villkor vi lever under bestämmer utrymmet i våra liv, och påverkar oss på många olika sätt. Vårt sociala arv och ekonomiska, sociala, politiska och kulturella spelutrymme sätter upp gränser. De bestämmer förutsättningarna för att uppnå målen i våra liv.

Varje människa har rätt att betraktas utifrån hela sin person och inte enbart utifrån någon del av personligheten, till exempel ett missbruksproblem. Om du betraktas som ett problem av andra, kommer du snart att se på dig själv som ett problem. Om andra istället ser dig som en människa med resurser, någon man kan lita på och ställa krav på, kommer du att växa in i den rollen. Den största formen av förakt är att inte ställa krav. Men kraven ska vara lagom stora och rimliga att uppfylla.

I grunden är vi alla lika och har i stort sett samma behov. Vi har fysiska behov som att få sova, äta, dricka och hålla oss varma. Men vi har också behov av att bli sedda och accepterade av andra. Vi behöver gemenskap, närhet och kärlek. Vår människosyn leder oss till att kräva social, politisk, ekonomisk och kulturell rättvisa för alla.

Handling för social rättvisa

Inledning

Verdandis socialpolitiska handlingsprogram bygger på den verklighet som vi möter i vår lokala verksamhet. Våra åsikter kommer av erfarenheter och människors livssituation. Målet med vårt handlingsprogram är att visa på en möjlig bättre framtid för alla. I Verdandis framtid har vi ett fritt och demokratiskt samhälle som på solidaritetens grund skapar politisk, ekonomisk, social och kulturell rättvisa.

Verdandi anser att allas rätt till arbete är grunden till samhällets välstånd. Arbetslöshet och andra former av social utslagning leder till stora sociala och samhällsekonomiska kostnader. Det hindrar utvecklingen av välstånd i samhället, och medför stora problem för många människor. Att alla får vara med och njuta av välfärdens frukter är ett nödvändigt mål för politiken. Ett samhälle med full sysselsättning ger större möjligheter till en rättvis fördelning av samhällets resurser.

Handling för välfärd och social rättvisa

Den gemensamma välfärden innebär att samhället ger stöd som följer oss genom livet, och ger oss möjlighet att skapa en bra vardag och ett bra liv. Till välfärden räknar vi arbetslöshetsförsäkring, sjukförsäkring, föräldraledighet, pension, bostadsbidrag, tand- och sjukvård men också annat individuellt stöd från samhället. Verdandi anser att alla ska kunna ta del av välfärden.

För att skapa ett tryggt och rättvist samhälle behövs insatser inom många samhällsområden. Det behövs en politik för att ge alla arbete, bostad, en bra utbildning och ett socialt skyddsnät som fångar upp oss vid till exempel arbetslöshet och sjukdom. Det handlar om att se till att våra grundläggande behov uppfylls. Först då kan vi leva goda och självständiga liv.

Välfärdspolitiken måste bygga på principen om inkomstbortfall. Det innebär att skydds nätet ger oss en rimlig del (minst 80 procent) av den inkomst man förlorar vid sjukdom och arbetslöshet. Verdandi accepterar inte att skydds nätet urholkas, som skett med exempelvis a-kassan och sjukersättningen på senare år.

Välfärdens rättigheter ska kopplas till varje individ. Det duger inte att hänvisa till välgörenhet eller anhörigas goda vilja. Därför måste individens rättigheter garanteras av lagar och rättssäker prövning.

Välfärden betalas i huvudsak av oss alla genom skatter. Verdandi anser att det är en viktig princip. Endast en mindre del kan bekostas genom avgifter som betalas av användarna. Ju större del av välfärden som bekostas genom avgifter, desto fler som inte har råd att utnyttja den.

Välfärdens solidariska grund

Verdandi avvisar tanken om att låta välgörenhet betala för socialpolitiken. Risken är att den skattefinansierade och politiskt styrda välfärden urholkas. Privata intressen kan få makt över välfärdens inriktning och fördelning. Det gör det svårare att driva en politik för social rättvisa.

På senare år har vi hört diskussioner i debatten om "välfärdens kärna" och "träffsäkra bidrag". Det är uttryck för en politik som vill ersätta den allmänna välfärden med en politik enbart för de mest utsatta. Verdandi säger att det är fel vägval – en sådan politik hotar den solidariska grunden för välfärden. Ett system som inte gagnar alla leder till en skadlig känsla av "vi" och "dom". En osolidarisk politik kommer att leda till motsättningar och blir snart mycket kostsam för samhället.

Vi måste vara på vår vakt mot alla försök att minimera välfärden. Verdandi accepterar inte att ersättningar läggs på en låg nivå eller att medborgare förlorar sin rätt till individuell prövning.

Våra yttersta skyddsnät, som försörjningsstödet, har urholkats genom politiska beslut. Den utvecklingen måste stoppas så fort som möjligt. När vi tvingas leva med otillräckliga inkomster under en längre tid händer bara dåliga saker. Det är bland mycket annat också en grogrund för alkoholskador och drogmissbruk.

Verdandi säger att samhället behöver välfärden av sociala skäl, men också av ekonomiska. Att tillåta att människor hamnar utanför är ekonomiskt vansinne. Utanförskapet har en mycket hög prislapp. Sanningen är att vi inte har råd att avstå från en välfärd för alla.

Inom exempelvis vården drivs ”valfriheten” till vilket pris som helst. Det har lett till att bostadsområden med störst behov fått minskad tillgång till vården. Samtidigt har utbudet ökat i storstädernas centrala delar, där tillgången redan innan var god. Verdandi säger att det räcker nu. Vår välfärd ska vara till för alla. Det kan inte vara plånbokens tjocklek som styr vilken vård man får. Det måste vara behovet som får styra.

Pensioner för ekonomisk trygghet

Pensionernas storlek avgör möjligheten att leva ett värdigt liv när vi blir äldre. Idag behöver man en kompletterande tjänstepension för att kunna få en anständig pension. Därför kräver Verdandi att reglerna ändras så att föräldralediga, sjukskrivna och arbetslösa får tillgodogöra sig en större andel av inkomsten i pensionen.

Inte heller alla anställda får njuta av tjänstepensionen på äldre dagar. Därför behövs ett regelverk som garanterar alla anställda rätt till tjänstepension.

Våra pensioner ska ge oss värdighet på ålderns höst. Men det nuvarande pensionssystemet ger inte längre den tryggheten. Vi har hamnat i en situation där stora delar av befolkningen ser ut att gå en fattig ålderdom till mötes.

Därför kräver Verdandi att staten rättar till bristerna så att vi alla kan åldras med ekonomisk trygghet. Vi konstaterar att det blivit fel. Så nu måste vi rätta till, göra om och se till att det blir rätt den här gången.

Verdandi anser att vi fortfarande lever i ett klassamhälle – ett samhälle med stora skillnader mellan människor. Det gäller ekonomiska villkor, levnadsförhållanden, inflytandet över samhället och sitt eget liv. Många lever alltså i utsatta livssituationer.

Ibland kallas detta för att leva i utanförskap, alltså att delaktigheten i samhället är svag eller obefintlig. Detta måste brytas och Verdandi kräver därför krafttag från samhället för att bryta de allt större skillnaderna mellan människor. Vi måste våga se orsakerna till klassamhället av idag. Vi måste ta all kraft i anspråk för att lösa problemen. Sverige kan inte vara ett land där bara lyckligt lottade kan leva goda, anständiga liv.

Verdandis krav blir därför:

- Samhället ansvarar för att alla har förutsättningar till ett värdigt liv.
- Skattefinansierad välfärdspolitik med ett samhälleligt ansvar som omfattar alla.
- Skatteöversyn för att uppnå skatt efter bärkraft genom progressiv beskattning.
- Fördelningspolitik med målet att uppnå jämlika levnadsvillkor.
- Samhället har effektiva styrmedel över välfärdens inriktning och fördelning.
- Sociala stöd och rättigheter ska vara knutna till individen.
- Ökad andel av skatten tas ut på annat än lönearbete, exempelvis fastigheter, konsumtion och miljöskadlig verksamhet.
- En översyn av socialtjänstens regler, tillämpning och krav på den enskilde.
- En översyn av formerna för försörjningsstödet inom socialtjänsten.
- Likvärdig tillgång till bra vård och service.
- Stopp för fortsatt privatisering av vår gemensamma välfärd.
- Stopp för riskkapitalbolag i välfärden.
- Upphandlingar av sociala tjänster styrs av kvalitetskrav samt social och samhällsekonomisk hållbarhet.
- Vinster inom välfärden återinvesteras i verksamheten.
- Pensionsreform för ekonomisk trygghet åt alla pensionärer.
- Vård av nära anhörig är pensionsgrundande.
- Alla anställda har rätt till en draglig tjänstepension som betalas av arbetsgivaren.
- Flexibel pensionsålder och större möjligheter till deltidspension.

Handling för ekonomisk rättvisa

Fattigdom är en samhällssjukdom. Den orsakar mycket mänskligt lidande. Risken är stor att fattiga människor hamnar helt utanför. Fattigdomen göder även den svarta ekonomin, ökar kriminaliteten i samhället och minskar människors tro på samhället. Den utsätter själva demokratin för hot och fara.

Många människor i Sverige lever under svåra ekonomiska villkor. Sedan 2003 har antalet som räknas som fattiga mer än tredubblats. Ansökningarna om försörjningsstöd har ökat dramatiskt, och fler behöver försörjningsstödet under en längre tid. De som måste förlita sig på försörjningsstödet under en längre tid hamnar oftast under fattigdomsgränsen, eftersom stödet inte är utformat för att leva på under en längre tid.

I dagens Sverige ökar den ekonomiska stressen för många, samtidigt som de rikaste bara blir rikare. Att leva i fattigdom innebär också känslor av skuld och skam, och en ständig otrygghet i livet. Många barnfamiljer faller under fattigdomsstrecket. Och när familjen har ekonomiska problem, drabbas barnen mycket hårt. Ett barn som tvingas leva med fattigdomen under uppväxten får lätt en känsla av att inte vara tillräckligt bra, inte vara fin nog och inte duga i andras ögon. Den personliga utvecklingen blir lidande. Framtidstron försvinner.

Människans ekonomiska situation färgar hela livet. Vi vet att ekonomisk utsatthet ökar riskerna för en sämre hälsa, ett sämre socialt liv, minskat engagemang i samhället och politiken. Ekonomisk stress ökar också risken att hamna i missbruksproblem.

Modern forskning visar att jämlika samhällen är mer framgångsrika, har en bättre ekonomisk utveckling, är tryggare och har färre sociala problem än samhällen med stora ekonomiska skillnader. Jämlikhet är bra för alla som lever i dessa samhällen.

För Verdandi är det därför glasklart. Vi behöver handling för ekonomisk rättvisa nu.

När fattigdomen ökar får fler ekonomiska skulder. Skuldfällan slår igen. Därför behöver vi förbättra skuldsaneringen ytterligare. Betalningstiden vid skuldsanering bör allmänt bli kortare.

Den skuldsattes hela livssituation måste vägas in tyngre än idag. Visserligen är man som vuxen ansvarig för sina handlingar och sitt liv. Men vi moraliserar alldeles för lätt över den som hamnat i skulder. Vi kan inte lägga allt ansvar på individen. Samhället måste inse att det brustit, på ett eller annat sätt, varje gång någon hamnar i svåra ekonomiska skulder.

Verdandi anser att användandet av begreppet relativ fattigdom är det mest rättvisa begreppet att använda. Fattigdom i Sverige måste ju mätas i förhållande till andra inom landet. Inte med fattiga i fattigare delar av världen. Det är här i Sverige som man ska betala hyra, mat, kläder och försörja sina barn. Inte någon annanstans i världen. Relativ fattigdom är också användbart som ett mått på den sociala rättvisan. Den ger en bra bild av hur vi fördelar välfärden inom landet.

I Sverige idag finns ett stort antal fattiga migranter. Deras livsvillkor i hemländerna är så svåra att de väljer att åka till andra länder för att hitta en möjlighet att överleva. I sina hemländer är de ofta utsatta för en svår diskriminering. Rätten till utbildning och vård uppfylls sällan. När de befinner sig i Sverige ska de ha rätt till det. Dels av humanitära skäl och dels för att Sverige bör leva upp till FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna för alla som befinner sig i vårt land.

Våra sociala skyddsnet

Verdandi anser att välfärdspolitiken ska vara allmän och omfatta alla. Det kallas ibland för den generella välfärden.

Allmänna stöd har störst stöd av medborgarna. Riktade bidrag kopplat till inkomsten, som försörjningsstödet, har inte samma stöd av alla. Det finns mycket mer fördomar, och de som får sådana bidrag får lätt en stämpel på sig.

Så stor andel av samhällets stöd som möjligt bör vara generellt. Verdandi vill därför att även försörjningsstödet får en mer allmän utformning. Samma regler för alla underlättar även för socialtjänsten när man ska bedöma den enskildes rätt och behov.

Försörjningsstödet ska vara lika oavsett var i landet man bor.

Målet för samhället måste vara att ingen har försörjningsstöd en längre tid, utan att all kraft riktas mot egen inkomst eller ersättning från de allmänna försäkringarna.

Syftet med socialförsäkringarna och det ekonomiska biståndet är att vi ska kunna leva värdigt under en svår tid i livet. Det underlättar i sin tur att snabbare kunna tjäna egna pengar. Verdandi kräver därför att skyddsnetet aldrig utformas på ett sätt som stämplar och kränker människor. Den som söker ekonomiskt stöd ska alltid behandlas schysst och respektfullt.

De senaste årens sänkningar av ersättningarnas storlek måste brytas. Det är helt avgörande att a-kassan och sjukförsäkringen återtar rollen som inkomstförsäkringar. De ska hålla en nivå som täcker en större andel (minst 80 procent) av den tidigare inkomsten. En bra nivå på försäkringarna innebär att färre behöver söka försörjningsstöd. Det vinner alla på.

En socialtjänst för ett bättre liv

Socialtjänsten behöver mer resurser för att klara av sin uppgift. I vårt samhälle är socialtjänsten det yttersta skyddsnetet, den sista utvägen när inget annat återstår. Därför har också socialtjänsten en nyckelroll i socialpolitiken.

Socialtjänstlagen slår fast att socialtjänsten ska ge människor trygghet och förutsättningar att aktivt delta i samhällslivet, frigöra resurser och respektera allas rätt att själva bestämma över sina liv. Dessa mål måste kopplas till hur vi utformar försörjningsstödet. Verdandi anser att storleken på ersättningen och reglerna inte längre möter lagens krav. Därför behöver samhället se över, förändra och förbättra försörjningsstödet.

Det centrala regelverket kring försörjningsstödet normer behöver utvecklas och förtydligas. Framförallt måste bidraget utformas så att normerna anpassas efter tidens krav, för att möta de behov vi har för en skälig levnadsnivå som också tillåter ett aktivt samhällsengagemang.

Det finns trösklar och regler som får motsatt effekt mot vad lagstiftaren vill. Begränsningar i försörjningsstödet som sätts upp av ekonomiska skäl, kan direkt motverka andra mål, till exempel att bidragstagaren ska kunna delta i samhällslivet och söka och få ett arbete.

Vi lever i ett klassamhälle med många olika uttryck och konsekvenser. En konsekvens är att människor som lever på samhällets botten ofta saknar makt över sina liv och villkor. Om du söker hjälp av socialtjänsten befinner du dig i ett kraftigt un-

derläge mot myndigheten, som sitter på stor makt över din tillvaro den närmaste tiden. Detta ska socialtjänsten hantera på ett bra sätt. Det ingår i själva uppdraget att stödja och ge människor redskap att räta på ryggen och stå upp för sitt människovärde.

Om vi andra nedvärderar människor som ”inte klarar sig” utan hjälp av samhället, så kommer de som behöver hjälp att själva nedvärdera sitt värde. Att ytterligare känna sig värdelösa och ligga samhället till last. Det är viktigt att utgå ifrån att stöd och hjälp från socialtjänsten är en rättighet till för oss alla när vi har behov av den.

I Verdandi brukar vi säga att bemötandet är lika viktigt som den hjälp man får i reda pengar. Den känsla av värdighet vi har rätt att känna, är viktig för viljan att kämpa vidare. Maktlöshet och krav som inte är möjliga att leva upp till har motsatt effekt. Det kan få oss att tappa orken att kämpa vidare. Tvärtom måste vi få stimulans och möjligheter att växa och utvecklas. Då börjar en positiv förändring.

Det ska vara enkelt och självklart att överklaga beslut som man är missnöjd med. Det är viktigt för rättssäkerheten och likabehandlingen av alla sökande. Socialtjänsten måste hjälpa den som får avslag med att överklaga. Ingen ska nekas en andra prövning på grund av att det är för krångligt.

Verdandi vill se en utveckling där staten tar ökat ansvar för normer och bidragsnivåer. Vi vill ha mindre av detaljregler men mer allmänna regler och bedömningar som gäller i hela Sverige. Det har många fördelar. Inte minst stärks rättssäkerheten för alla som söker försörjningsstöd.

Enhetliga regler skulle även underlätta för kommunerna. Det skulle förenkla utredningarna kring försörjningsstöd. Då frigör vi resurser för att ge kompletterande stöd med arbete, utbildningsinsatser och andra sociala insatser utifrån den sökandes behov.

Verdandis krav blir därför:

- Att utrota fattigdomen är politikens och samhällets högsta strävan.
- Alla åtgärder som ska leda till arbete garanterar individen skälig ersättning.
- En a-kassa som omfattar så många som möjligt. Kraven för inträde och för att få ersättning formas så att alla med jobb kan vara med.

- Rätt till sjukersättning så länge sjukdomen sätter ner arbetsförmågan. Ingen tidsgräns för sjukförsäkringens skydd.
- Försörjningsstödet höjs så att stödet går att leva på.
- Försörjningsstödet ska vara likvärdigt i hela landet.
- Försörjningsstödet ska räcka till för att underlätta ett självständigt liv och deltagande i samhällslivet.
- Försörjningsstödet ska räcka till att ge möjligheter att komma ur bidragsberoendet.
- Att ta del av kulturupplevelser är skäligt och ingår i försörjningsstödet.
- Aktivt stöd från socialtjänsten för att den enskilde så snabbt som möjligt kommer från behovet av bidrag.
- Tillfälligt försörjningsstöd utan att först behöva sälja av sina tillgångar.
- Särskilt stöd till överskuldsatta för att sanera ekonomin.
- Allas tillgång till grundläggande sociala och samhälleliga tjänster garanteras.
- Alla barn har rätt till barnomsorg på heltid.
- Barnomsorgen ska hålla hög kvalitet till en låg kostnad.
- Även sjukskrivna, arbetslösa och föräldrar med obekvämt arbetstid får tillgång till barnomsorgen.
- Barnomsorgsavgiften ingår i försörjningsstödet för arbetssökande.
- Ersättning för resor i kollektivtrafiken ingår i försörjningsstödet.
- Fullgod samhällsservice som inte kräver tillgång till dator, datakunskaper och internetuppkoppling.
- Rimlig ersättning för att inneha dator och internetuppkoppling ska ingå i försörjningsstödet.
- Lånemarknaden granskas och oseriös långivning upphör.
- Förbättrade möjligheter till skuldsaneringslån och skuldsanering.
- Snabbare och effektivare stöd vid överskuldsättning.
- Betalningsanmärkningar upphör så fort skulden är reglerad.
- En högsta räntenivå på lån och krediter införs.
- Snabba impulslån som exempelvis sms-lån förbjuds.
- Hårdare regler mot marknadsföring av lån införs.
- Större möjligheter att få skuldsaneringslån till låg bunden ränta.

Ett samhälle fritt från alkoholskador och missbruk

Verdandi anser att det finns sociala orsaker till missbruk av alkohol och droger. Därför är kampen mot alkoholskador och missbruk en kamp för social rättvisa och goda livsvillkor för alla. Kampen mot missbruk måste sätta sociala reformer och förbättringar av välfärden i förgrunden. En viktig utgångspunkt är att utgå från en social helhetssyn på människan och samhället.

Det viktigaste medlet vi har i kampen mot missbruket är att skapa goda och trygga levnadsvillkor för alla.

Det kan ibland finnas anledning att fundera över fysiska faktorer hos enskilda individer. Politikens roll för att förebygga missbruk är stor. Men orsakerna till missbruk ska i första hand sökas i den enskildes hela livssituation. Därför måste vård och behandling kompletteras med andra insatser som arbete, bostad, sysselsättning, social gemenskap och möjligheterna till att vara en medborgare som räknas och tas på allvar.

Ett alkoholskadefritt samhälle

Verdandi har som ett av sina huvudmål ett samhälle fritt från skador av alkoholmissbruk. Missbruk, riskbruk och beroende är symtom på att vårt samhälle inte är perfekt utan att det skapar klyftor som tar sig dessa uttryck.

Orsakerna till alkoholskador och missbruk ska därför sökas i samhällets olika områden i en social helhetssyn, och inte bara fixeras vid frågor som rör alkoholhanteringen.

Den sociala helhetssynen har sex viktiga hörnstenar:

- Social rättvisa.
- Generell välfärdspolitik.
- Förebyggande insatser.
- Samhällskontroll över alkoholhanteringen.
- Aktiva stödinsatser för den enskilde.
- Ökat brukarinflytande.

När det gäller samhällskontrollen över alkoholhanteringen ska denna utgå från att det finns en bred acceptans för denna i samhället. Om vi förlorar den glider snart kontrollen oss ur händerna och vi kommer att få en allt större svart marknad. Samhällets kontroll innebär att det ska finnas ett försäljningsmonopol. Det ger samhället möjlighet att reglera import, använda prisinstrumentet, ha kontrollerade marknadsföringsmetoder, upprätthålla åldersgränser och kvalitetskontroll. Trots detta vet Verdandi att det finns en svart marknad och det för med sig växande organiserad brottslighet. Denna ska mötas med polisiära insatser. Samhället behöver också ha en reglerad införsel av alkohol för att samhällskontrollen ska fungera. Kvoterna bör därför inte vara orimligt höga. Prisnivån på alkohol bör vara så att den har förankring hos folkflertalet, annars är risken hög för en ännu större illegal import än idag.

Verdandi anser att den så kallade totalkonsumtionsmodellen inte är tillräcklig för att bekämpa alkoholskadorna. Vi menar att det finns inget samband mellan en hög totalkonsumtion och hur många "hög-konsumenter" det finns. Att bekämpa alkoholskadorna innebär att de sociala insatserna ska stå i fokus, och att de alkoholpolitiska instrumenten ska fungera som en skyddande faktor bland många.

Verdandis krav blir därför:

- En generell välfärd för alla.
- Tidiga sociala insatser.
- En bibehållen samhällskontroll och försäljningsmonopol.
- Upprätthållande av åldersgränser.
- Reglerad och restriktiv marknadsföring.
- Avsteg från totalkonsumtionsmodellen.
- Reglering av införselkvoter.
- Alla omhändertagna på grund av kemiskt beroende ska omhändertas av sjukvårdskunnig personal.

Ett narkotikafritt samhälle

Verdandi har som ett av sina huvudmål ett samhälle fritt från drogmissbruk. För oss innebär det att vi varken ställer upp på den liberaliseringsvåg som sköljer över västvärlden eller den gamla repressiva narkotikapolitiken. Vi menar att det måste finnas utrymme för den tredje vägens narkotikapolitik som grundar sig på en social helhetssyn och en positiv människosyn.

Samhället ska sträva efter det drogfria samhället! För Verdandi innebär detta att alla droger som inte används i medicinskt bruk ska vara förbjudna även fortsättningsvis. Den inriktning på narkotikapolitiken som innebär strängare straff och hårdare tag tar Verdandi helt avstånd ifrån. Den speglar en auktoritär människosyn som helt enkelt inte är förenlig med vår. I samhället i stort höjs också röster för att legalisera cannabis. Det menar Verdandi är helt fel väg att gå. Vi ska inte ha fler legala droger. Det är tvärtom viktigt att riksdagen gör vad dom kan för att så snabbt som möjligt förbjuda nya preparat som kommer ut på marknaden.

Det finns också nya kanaler för att få tag på de så kallade nätdrogerna. Där är det viktigt att samhället skaffar instrument för att komma åt problemet. Verdandi anser att handel med nätdroger, inklusive beroendeframkallande mediciner, alltid ska betraktas som illegal.

Verdandis krav blir därför:

- En human narkotikapolitik.
- En social helhetssyn.
- Stopp för all illegal handel med droger.
- All narkotika ska betraktas som illegal, förutsatt att den inte är medicinskt utskriven av läkare.

Vård och (be)handling

I vår verksamhet har vi många medlemmar som kan vittna om hur vården för människor med missbruksproblem fungerar i praktiken. Det första som alla talar om unisont är att sysselsättning och bostad är en grundläggande förutsättning för att vården ska ha avsedd effekt. I Verdandis framtid är den generella välfärden och ett aktivt demokratiarbete en garant för att det ska vara svårt att utveckla ett beroende eller missbruk. Förebyggande insatser såsom meningsfull fritid, kamratstödjande insatser och utbildning vet vi är starka skyddsfaktorer.

Det ska finnas en bred syn på vad som är vård och behandling. Det som passar för den ene är inte säkert att det passar för den andre. Våra erfarenheter säger oss också att en humanistisk människosyn är en grundläggande förutsättning för om vården blir framgångsrik eller ej.

Verdandi anser att missbruk inte är en sjukdom, men att missbruk i sig leder till olika sjukdomstillstånd som måste behandlas. Diagnosen kan också fungera som en ögonöppnare och bidra till skuldavlastning för den enskilde. Enligt våra erfarenheter ska behandlingen tillgodoses så nära den enskildes vanliga vardag som det är möjligt. Verdandi säger också att samhället enbart ska stödja behandlingsformer som har en social helhetssyn.

Verdandi säger nej till tvång av vuxna missbrukare. Detta för att det inte är förenligt med vår människosyn och därför att våra erfarenheter säger oss att det helt enkelt inte fungerar på lång sikt, varken för den enskilde eller för samhället. Däremot måste samhället kallas in när det är fara för eget eller andras liv, ett så kallat nödtvång. Alla landsting måste ha tillgång till tillräckligt många avgiftningsplatser, där ett arbete för motivering till frivillig vård ska påbörjas direkt när en person kommer in för avgiftning.

Vidare är det Verdandis uppfattning att all vård och behandling behöver samordnas så att den enskilde sätts i centrum. Idag kan man ha upp till tio olika "behandlare" som alla vill väl, men resultaten uteblir för att ingen har helhetsansvaret. Det är inte minst viktigt när personen har flera andra diagnoser. Kommuner och landsting måste se till att ingen faller mellan stolarna.

Verdandis säger ja till sprutbyte under förutsättning att det förebygger smittspridning. Frågan om sprutbyte ska även den ingå i en helhetssyn på människan och dess inneboende resurser. Tyvärr har frågan

om sprutbyte tagit så stor plats i debatten så att det som Verdandi menar är det absolut viktigaste, nämligen att alla som behöver vård också ska få den på sina egna villkor, har tappats bort.

En framgångsrik metod för att få människor att välja ett drägligt liv är "Housing First" (Bostad Först), eftersom personen i fråga får göra egna val. Detta ska vara norm i alla kommuners insatser för personer med missbruksproblem som saknar bostad. Den sedan länge förhärskande metoden med boendetrappa är helt förkastlig och kontraproduktiv.

En annan viktig hörnsten i vård och behandling är att få stöd av dem som själva har erfarenheter av beroende och missbruk. Där spelar de olika brukarföreningarna en stor roll. Likaså spelar kontrollen av alkoholhanteringen och nej till narkotika en viktig roll.

Verdandis krav blir därför:

- Vård åt var och en efter behov.
- Tillgängliga tillnyktringsenheter.
- Bostad först blir norm i alla kommuner.
- En social helhetssyn på vården.
- Stöd till brukarorganisationer.
- Utbyggnad av förebyggande insatser.

Alla är vid god psykisk hälsa

Våra medlemmar har många erfarenheter av hur psykiatrin fungerar, eller om man så vill, inte fungerar. Vi vet att vid psykisk ohälsa blir människan lidande inom många områden, såsom sjukskrivning från arbete, isolering och dålig fysisk hälsa. Psykisk ohälsa kan leda till missbruk och tvärtom. Det är dags att sätta in den ökande psykiska ohälsan i en social helhetssyn! Vi mår dåligt av dåliga arbetsvillkor, fattigdom, ansträngda relationer, vårt sociala arv och inte minst av all stress som nutidsmänniskan utsätts för.

För personer som har missbruk och en psykisk diagnos hamnar fortfarande mellan stolarna många gånger så man på grund av sitt mående inte orkar söka vård på "rätt" sätt. Istället blir det akuta besök, där man i bästa fall lappar och lagar och får avgiftning i några dagar. Inom psykiatrin är läkemedel det första alternativet för behandling.

Verdandi menar att det finns en övertro på att bara jag får rätt medicin så blir allt bra. Och det är oftast det man erbjuds trots att alla är överens om att alternativa behandlingsformer som till exempel samtalsterapi skulle vara det bästa för individen.

Det finns för få vårdplatser för dem som har allvarliga psykiska problem, detta måste åtgärdas snarast. Psykiatrin ska också få ett uppdrag att tillsammans med den övriga vården och kommunernas olika verksamheter bedriva uppsökande verksamhet, eftersom vi vet att en tidig kontakt kan bidra till att det inte hinner utvecklas till en akut sjukdom. Lagen om psykiatrisk tvångsvård ska användas för så korta ingripanden som möjligt, och ska vara en väg till att få vård på frivillig väg.

En speciell form av psykisk ohälsa är den som leder till självmord. Verdandi menar att vi alltid ska väga in den risken när vi möter personer som mår psykiskt dåligt. Vid varje självmord skulle det finnas en "haverikommission" för att utreda vad samhället skulle ha gjort för att förhindra det.

Verdandis krav blir därför:

- En utbyggd psykiatri där allas behov tillgodoses.
- Uppsökande verksamhet.
- Möjlighet att få flera olika behandlingar baserade på den enskildes behov.
- Fler vårdplatser.
- Erbjudande om tidiga frivilliga insatser.

Brukarinflytande – allas rätt till delaktighet

Verdandi anser att brukarinflytande ska vara ett komplement till det medborgarinflytande som sker via partier, föreningar och folkrörelser på ett mer allmänt plan. Det speciella med brukarinflytande är att det sker utifrån självupplevda kunskaper om en verksamhet eller insats. Brukare av sociala tjänster är en grupp som sällan är aktiva inom politiken eller föreningslivet. Med brukarinflytande blir fler röster hörda.

Alla som påverkas av samhällets insatser har rätt till delaktighet och inflytande över den insatsen.

Brukarinflytande kommer inte automatiskt. Det blir verklighet när det finns rättigheter på plats och tydliga riktlinjer och strukturer för hur det ska ske. Samhället måste inse att brukarinflytande är en del av demokratin och skjuta till de ekonomiska resurser som krävs.

För Verdandi är det självklart att alla har inflytande över sina egna liv. Det gäller inte minst alla som under en period av livet får insatser av exempelvis socialtjänsten, missbruksvården/beroendevården eller kriminalvården.

Verdandi har även utvecklat ett verktyg för brukarinflytande. Det kallas för *Brukarstyrd brukarrevision*. Denna metod, eller andra liknande, ska alltid användas vid utvärdering av offentlig verksamhet. Då kan brukarna få ett inflytande på allvar.

Verdandis krav blir därför:

- Samhället skjuter till de resurser som krävs för brukarinflytande.
- Ett aktivt och fungerande brukarinflytande blir en självklarhet.
- Brukarinflytande ingår alltid vid utvärdering av socialt arbete.
- All offentlig verksamhet har metoder för att utvärdera och förbättra utifrån ett brukarperspektiv.

Interkulturellt samhälle – social sammanhållning i Sverige

Idag lever olika grupper åtskilda från varandra. Det kallas ibland för segregation. De rika och välutbildade samlas i vissa stadsdelar i storstäderna. Samtidigt fortsätter glesbygden att avfolkas och åldras. Nya grupper flyttar in i miljonprogrammets bostadsområden, där gapet mot övriga Sverige växt till en avgrund. Här har vi mindre pengar, lever kortare liv och får kanske aldrig en chans på arbetsmarknaden.

Verdandi tycker att det är hög tid för en politik för integration. Vi vill se ett interkulturellt samhälle, ett Sverige för alla.

Alla goda demokratiska krafter måste gå samman för ett integrerat samhälle där vi möter varandra på riktigt, har samma livschanser och bedöms lika oavsett nationalitet, utbildning, ekonomisk ställning eller kön. Vi måste få samhället att hålla ihop. I det åtskilda samhället är alla förlorare.

Alla bostadsområden i Sverige ska vara värdiga att bo och leva i. Det ska finnas mötesplatser, samhällsservice och utbildningsmöjligheter. Det ska vara lägenheter med god boendestandard och ingen trångboddhet, till en låg hyra.

Vaccin mot rasism och hat

Bristen på rimliga livschanser har lett till brist på framtidstro. Känslan av hopplöshet sprider sig, en del tappar tron på demokratin och letar alternativa lösningar och synsätt. Några söker sig till våldsbejakande rörelser.

Hatbrotten är ett växande problem. Det är när någon, av någon anledning, föraktar en annan människa så mycket att han anser att de förtjänar hot, våld och andra brott. Motiven till hatbrotten kan vara många. I de flesta polisanmälningar om hatbrott har förövaren främlingsfientliga eller rasistiska motiv. Verdandi anser att hatbrott är en extrem form av kränkning av de mänskliga rättigheterna.

Verdandis alternativ är demokrati, humanism och en öppenhet som gäller alla. Ett samhälle som präglas av social rättvisa har ett vaccin mot rasism, våldsrörelser och olika former av tvärsäker fundamentalism.

Fundamentalism måste bekämpas. Både genom rättsapparaten och genom individuell påverkan. Inte minst måste vi i Verdandi vara tydliga i vår egen verksamhet. Jämlikhet, tolerans och respekt måste vara ömsesidig och gälla alla som deltar i vår verksamhet.

En fungerande integration

Samtidigt som vi tar emot många flyktingar och andra invandrare, är det viktigt att integrationen fungerar på bästa sätt för alla berörda. Vi måste möta utmaningen med tålamod. Argument som skyller invandringen för alla de problem som finns i det svenska samhället, måste bemötas med sakliga motargument. Vårt samhälle skulle vara betydligt fattigare och rent av sluta att fungera, utan de människor och den arbetskraft som kommer utifrån. Vår kultur berikas och ger oss möjligheter att lära av andra erfarenheter från andra delar av världen. Detta gör vårt land starkare och bättre.

Det finns problem som måste lösas, till exempel segregation, klasskillnader och bostadsbrist. Olika grupper har olika villkor och livschanser. En mindre grupp söker överlevnad genom ett liv i utanförskap, i subkulturer och i kriminalitet. Detta måste mötas med ökade och rättvisa livschanser för alla, men också en effektiv brottsbekämpning.

Det finns också brister när det gäller de sociala kontakterna mellan olika grupper i samhället. Det förstärker motsättningar och rädslor mellan utlandsfödda och svenskar men också mellan olika grupper med utländsk bakgrund. Människor som upplevt krig och konflikter i sina hemländer har ibland svårt att bortse från detta när man kommit till Sverige. Konflikter fortsätter att existera i det nya landet.

Det är viktigt att klargöra att grundläggande värderingar, friheter, lagar och mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet i Sverige gäller för alla, även de som kommer hit från andra länder. Man har inte rätt att med hänvisning till sin religion kräva undantag från dessa grundläggande mänskliga rättigheter, friheter, värderingar och regler. Inte heller är det acceptabelt att i kraft av sin religion, kultur eller politisk uppfattning diskriminera, hota och förfölja människor med annan bakgrund eller åsikt.

Rasismen har blivit mer politiskt och socialt accepterad. Detta är en allvarlig utveckling som måste bekämpas med all kraft. Däremot finns en ökad oro för flyktingsituationen och hur vi ska klara mottagandet

av alla de som söker sig till Sverige. Man ska inte förväxla en seriös diskussion om vad som behöver göras för att lösa integrationen med rasistiska åsikter.

Samhället måste prioritera insatser som underlättar kontakten mellan olika grupper. Det viktigaste här är att så många som möjligt kommer in i arbetslivet. Diskriminering måste bekämpas. Verksamheter, projekt och organisationer som verkar för solidaritet och ökad kontakt mellan människor är ett kraftfullt redskap i kampen för social sammanhållning. De behöver samhällets ekonomiska stöd.

Stärk asylrätten

Den kraftigt ökade flyktinginvandringen ledde till en ändrad flyktingpolitik i Sverige. Omprövningen var omfattande och begränsade kraftigt möjligheten till asyl. Den nya politiken gick för långt, framförallt när det gäller anhörigas rätt att leva tillsammans och när det gäller de tillfälliga uppehållstillstånden. En mildring av politiken och en återgång till mer generösa asylregler bör ske så snart som möjligt.

Vi oroas och störs av de EU-migranter som tigger på våra gator. En del vill lösa problemet genom att förbjuda tiggeriet. Men att förbjuda någon att försöka överleva löser inga problem. En lösning måste till på europainivå. Under tiden kan vi inte bemöta svårt utsatta människor ovärdigt. Vi kan inte låta dem frysa ihjäl på våra gator, och vi måste försöka se till att deras barn får en skolgång. Barnkonventionen gäller även för tiggarnas barn.

Interkulturell kompetens

Verdandis medlemmar har olika erfarenheter och kunskaper med sig in i verksamheten. Den speciella erfarenheten av att komma från ett annat land har många av våra medlemmar gemensamt. Många har upplevt våld och förtryck, sett saker som ingen människa ska behöva se. En del har fått utstå tortyr, våldtäkter och brutala krig. Samhället måste hjälpa alla människor som har hemiska upplevelser med sig i bagaget. Vi behöver bygga kompetens inom området. Vi behöver särskilda mottagningar med resurser att klara uppgiften. Det behövs också interkulturell kompetens inom de

olika förvaltningar som tar emot människor med olika bakgrunder, så att det går snabbt att få en utbildning och komma i arbete. Det behövs också oberoende tolkar vid all samhällsservice, inte barn eller andra släktingar.

Verdandis krav blir därför:

- En human flyktingpolitik.
- Alla EU-länder deltar i ett reglerat och solidariskt flyktingmottagande.
- En flyktingpolitik som medger familjeåterförening för dem som beviljats asyl.
- En begränsning av tillfälliga uppehållstillstånd.
- En aktiv politik för integration i arbetsliv, utbildning och boende.
- En aktiv politik mot diskriminering i alla dess former.
- Krafttag för social sammanhållning i Sverige.
- Åtgärder mot hatbrott.
- Stöd till integrationsarbete i organisationer och folk-rörelser.
- Professionell tolkhjälp när det behövs.
- Särskilda traumaenheter för människor från andra kulturer.
- Interkulturell kompetens inom all samhällsservice som ska finnas i området.
- Naturliga mötesplatser i bostadsområdena.

Ett jämställt samhälle

Att arbeta för jämställdhet innebär att sträva efter ett samhälle där alla, oavsett kön eller könsidentitet, kan bidra till och ta del av samhällets resurser på lika villkor. Det innebär att arbeta mot diskriminering på grund av kön, könsidentitet, sexuell läggning, etnisk eller kulturell bakgrund, klass eller social situation.

Verdandi är en feministisk organisation som arbetar för lika rätt till social, politisk och ekonomisk makt på alla områden. Alldeles oavsett kön eller könstillhörighet.

Maktstrukturer och könsbundna roller begränsar och missgynnar. De maktförhållanden som finns i samhället präglar oss alla oavsett kön.

Maktstrukturer och ojämlika förhållanden leder ibland till våld i nära relationer. Detta är ett stort samhällsproblem och ett ansvar för oss alla. Samhället har ett särskilt ansvar att bekämpa sådant våld.

Samhället, och vi alla, har ett ansvar för att bekämpa förtryck och diskriminering varhelst det förekommer. Alla mår bättre i ett jämställt och jämlikt samhälle. Vi får ett mänskligare samhälle om alla får vara människor och inte könsstereotyper, på samma sätt som vi alla skulle må bättre utan diskriminering av olika grupper i samhället.

Verdandis krav blir därför:

- Lika rättigheter för alla i vård och omsorg.
- Nej till könsdiskriminerande löner.
- Lika villkor oavsett kön i alla branscher och yrken.
- Lika rätt till social, politisk, kulturell och ekonomisk makt på alla områden för alla.

En jämlik barndom

Fortfarande lever nästan en kvarts miljon barn i fattigdom i Sverige och hundratals barn vräks varje år från sina hem. Detta är ett misslyckande för samhället. Att växa upp i fattigdom är en grogrund för dåliga skolresultat, maktlöshet och ökad risk för missbruk. Verdandi kämpar för att alla barn ska få en bra start i livet och respekteras. Alla barn ska ges möjlighet att lyckas i skolan, få en meningsfull fritid och påverka samhället. Alla barn har rätt att växa upp i trygga hem, bli hörda och få sina rättigheter hedrade. Verdandi anser att ett viktigt steg mot att stärka barn och unga i vardagen är att göra FNs barnkonvention till svensk lag.

Verdandis krav blir därför:

- Gör barnkonventionen till svensk lag.
- Skolan ska vara helt avgiftsfri.
- Skolan ska erbjuda en bra frukost och lunch.
- Skolsköterskor och kuratorer ska finnas på skolan.
- Alla barn har rätt till en trygg och bra miljö i skolan, hemmet och på fritiden.
- Det ska finnas forum för barn att påverka i frågor som berör dem.
- Alla som jobbar med barn och ungdomar ska utbildas i barnkonventionen, normkritik och genus.

Demokrati och deltagande

En viktig uppgift för samhället är att skapa möjligheter för alla att påverka samhällets utveckling och förändring. Samhället ska säkerställa rätten att få organisera sig i partier, fackföreningar, folkrörelser och andra föreningar. Den idéburna sektorn är en grundsten för demokratin i Sverige, och det är samhällets ansvar att ge goda förutsättningar för idéerna att blomstra.

Långtifrån alla deltar i den demokratiska samhällsgemenskapen idag. Många lever i en utsatt situation och har fullt upp med att överleva. Man nyttjar i mindre utsträckning gemensamma resurser som bibliotek, simhallar och medborgarkontor.

Därför säger Verdandi att demokratin hotas om social rättvisa saknas i ett samhälle. Då blir det endast en gynnad minoritet som får verkliga möjligheter till inflytande. Det är sannerligen inte demokratins idé.

Folkrörelserna och organisationerna är i demokratins tjänst. Med en större respekt och en mildare behandling skulle hela den idéburna sektorn betyda ännu mer än vad den gör idag. Vi får inte spara in på demokratins väktare. Tvärtom måste samhället skapa goda förutsättningar för föreningslivet. Det gynnar alla medborgare och underlättar för stat, kommun och myndigheter att lyckas med sina uppdrag.

I sociala föreningar skapas samvaro och gemenskap. Människor stöttar och hjälper varandra att ta nästa steg i rätt riktning. I Verdandi kallar vi detta för kamratstöd. Samhällets stöd till det sociala föreningslivet behöver därför vara tillräckligt stort och stabilt över tiden.

Verdandis krav blir därför:

- Ett stabilt och tillräckligt stöd till folkrörelserna och organisationerna.
- Forum på alla nivåer där folkrörelserna och organisationerna får komma till tals.

Våra grundläggande rättigheter

Det goda arbetet

Arbetet är avgörande i varje människas liv. Det ger gemenskap och människovärde, sammanhang, egen inkomst och försörjning, framtidstro och makt över sitt eget liv. Därför är arbete en grundläggande rättighet. Verdandi kräver att samhället gör allt för att erbjuda arbete åt alla, det är en förutsättning för social rättvisa.

Det goda arbetslivet har en god arbetsmiljö, rimliga arbetstider, anställningstrygghet och ett stort inflytande för arbetstagaren. Arbetsmarknaden är, precis som i alla andra politikområden, starkt segregerad. För den som har en gymnasieutbildning eller högre, är i någon mening ”svensk”, bjuder arbetslivet ofta på goda arbetslivsvillkor.

Verdandis medlemmar vittnar om en annan arbetsmarknad, där många dukar under av stress, dåliga arbetsförhållanden och alltför tuffa krav på den anställde. Arbetsrätten har urholkats. Många går nu under otrygga anställningsvillkor och verkar i branscher utan kollektivavtal. Allt detta slår hårdast mot dem som har svagast ställning på arbetsmarknaden.

Ett nytt missbruk av människor kan kallas ”sms-anställning” och innebär att du aldrig kan sova riktigt hårt, för då kan du missa när telefonen ringer och dagens jobbchans går till någon annan. Anställda inom bemanningsbranschen är en stor grupp på arbetsmarknaden. De lever alltid med risken att gå tillbaka till en låg grundlön med endast 14 dagars varsel. Vi lever i ett samhälle som kräver service alla dygnets timmar. Men servicen saknas när det gäller barnomsorg för alla de som jobbar nätter och kvällar. Kollektivtrafik saknas också sena kvällar och tidiga morgnar. Arbetsliv och samhälle går i otakt.

Om fler fick en god anställning skulle vi komma närmare ett samhälle där alla behövs. Vi skulle också tjäna på det rent ekonomiskt. Arbete gör ett samhälle rikare. Arbetslöshet och utanförskap kostar förutom mänskligt lidande, också en massa pengar. Därför pratar vi gärna om alla jobb som skulle behövas inom välfärden. Efter decennier av sakta urvattnade välfärdssatsningar går nu de som arbetar inom skola, vård och omsorg på knäna. Och eftersom vi samtidigt minskat antalet platser inom äldreomsorgen, tvingas kompetent personal gå ner till deltid för att själva sköta sina anhöriga.

Arbetslivets rättigheter

Det behövs starka fackföreningar med hög anslutningsgrad för att kunna förändra och förbättra arbetslivets villkor. Därför behöver samhället stärka facket inflytande. Det är också en fråga om demokrati. Alla som arbetar ska ha ett visst inflytande över den viktiga delen av livet. Fackliga rättigheter är avgörande för ett samhälle som strävar efter social rättvisa.

Vi behöver gå vidare i kampen för ett mer demokratiskt och rättvist arbetsliv. Därför är det viktigt att samhället garanterar att anställda har ett inflytande över sina villkor, förmåner och löner även i framtiden.

Kollektivavtal är en garanti för att alla anställda får tillgång till de rättigheter som gäller på arbetsmarknaden. Därför ska kollektivavtal vara norm. Verdandi vill att alla företag med anställda ska sluta ett kollektivavtal. Det ska vara obligatoriskt i Sverige. Det är också bra för spelreglerna i näringslivet eftersom då konkurrerar företagen med samma villkor. Kollektivavtalet skyddar mot att företag får konkurrensfördelar genom att dumpa löner och anställningsvillkor, strunta i arbetsmarknadslagstiftningen eller anställa människor svart.

A-kassan ska fungera som en omställningsförsäkring vid arbetslöshet. Den ska ge en ersättning som man kan leva på och vara till för alla arbetstagare. Verdandi anser även att det finns all anledning att utreda en ökad samordning av reglerna för sjuk- och arbetslöshetsförsäkring.

Vid arbetslöshet ska man snabbt få insatser som gör att man kommer tillbaka till arbetslivet. Samhället behöver vara på tårna och underlätta med allmänna arbetsmarknadsåtgärder utifrån de behov och brister som uppstår i arbetslivet.

Verdandi anser att formerna för arbetsintegrerande sociala företag och andra insatser behöver utvecklas för att även de som har en nedsatt arbetsförmåga ska komma i arbete. Därför behöver vi i framtiden klara spelregler som skapar arbetsro, stabilitet och trygghet. Då kan hela sektorn bli en verkligt positiv kraft för integration och social sammanhållning.

Verdandis krav blir därför:

- Arbete åt alla.
- En översyn av arbetslagstiftningen där fackföreningsrörelsen har en central roll.
- Villkoren för anställda inom bemanningsföretag ses över.
- Kollektivavtal med rimliga ingångslöner tecknas på alla arbetsplatser.
- Krav på kollektivavtal är ett grundkrav vid alla offentliga upphandlingar.
- Rätten till vidareutbildning är ett grundkrav vid alla offentliga upphandlingar.
- En aktiv arbetsmarknads- och utbildningspolitik.
- Riktlinjerna för psykosocial arbetsmiljö följs upp med utbildning av parterna på arbetsmarknaden.
- Rimliga arbetsvillkor för alla i arbetslivet.
- Begränsa arbetsgivarens rätt till ofördelaktiga anställningsformer.
- Allmän visstidsanställning avskaffas.
- Heltidsanställning är norm.
- Alla ska ha rätt till stöd och vård för att kunna komma tillbaka i arbete.
- En arbetsskadeförsäkring som garanterar ett inkomstskydd.
- Starkare arbetsmiljöskydd genom samhällskontroll av arbetsplatser.
- Statlig arbetslivsforskning som följer utvecklingen i arbetslivet.
- Stabila och goda villkor för sociala företag.
- Särskilda skatteregler för sociala företag införs.
- Sex timmars arbetsdag genomförs med bibehållen lön.
- Åtgärder för återinträde i arbete även om man har en nedsatt arbetsförmåga. Målet är att alla bidrar genom eget arbete till 100 procent av sin förmåga.

Den goda bostaden

Idag är bostadsbristen mycket stor i Sverige. De som är mest utsatta drabbas som vanligt hårdast. För när marknaden tagit över, har samtidigt antalet samhällsägda lägenheter minskat. Det urholkar kommunernas möjlighet att ta socialt ansvar. Idag kan hyresvärdar i större utsträckning välja bort de hyresgäster man inte vill ha, och det drabbar många, bland annat en del av Verdandis medlemmar. Att samhället inte längre går in och borgar för ett anständigt boende har fått allvarliga konsekvenser. Hemlösheten ökar. Vräkningarna ökar. Det finns gott om exempel på barnfamiljer som vräcks till bostadslöshet.

Verdandi slår fast att bostad är en mänsklig och social rättighet för alla. Bostaden är grunden för ett drägligt liv, och för möjligheten att själv ta ansvar för sitt liv. Även de med låg inkomst och otrygg ekonomi har rätt till eget boende. Hinder som finns för att få eget kontrakt måste avskaffas. Samhället måste ansvara för allas rätt till bostad.

Därför bör allmännyttans del av hela bostadsmarknaden öka. Först då skapas en bättre balans mellan olika boendeformer, och först då kan vi motverka de dåliga effekterna av ett långt privatiserat och marknadsanpassat bostadsbestånd. Vi behöver bygga bort bostadsbristen och vi behöver stimulera bygget av hyresrätter som vanligt folk har råd att bo i. Vi har klarat av bostadsbristens utmaningar tidigare. Det kan vi göra nu också.

Ekonomiskt stöd till medborgare som har begränsade inkomster är en viktig nyckel för att lösa dagens problem. Bostadsbidraget behöver ses över och förbättras för att ge alla möjligheten till en bostad med rimliga villkor.

De kommunala bostadsförmedlingarna var en god idé. De skulle aldrig ha urholkats och avskaffats. Därför vill vi ha tillbaka dem i alla landets kommuner. De ska garantera att ingen i kommunen saknar bostad i framtiden.

Ibland använder man det engelska uttrycket ”social housing”. Det innebär att man samlar en utsatt grupp i bostäder för just dem. Verdandi avfärdar den lösningen. Det innebär i praktiken att samhället sätter en stämpel i pannan på utsatta människor. Lösningen är istället en god tillgång på hyreslägenheter utan krav på fast anställning och en viss årlig inkomst.

Verdandis krav blir därför:

- En statlig utredning som upprättar sociala mål för bostadspolitikerna.
- De allmännyttiga bostadsbolagen stärks och utvecklas.
- Hyresnivån efter renovering är så rimlig att hyresgästerna har råd att bo kvar.
- Underlätta och stimulera bostadsbyggande av hyresrätter till rimliga hyror.
- Ge möjlighet till låginkomsttagare utan barn att få bostadsbidrag.
- Bostadsbidrag ska utgå till alla ekonomiskt utsatta.
- Sträva efter olika boendeformer och lägenhetsstorlekar i bostadsområdena för att underlätta integrationen.
- Bostadsförmedlingar återinförs i kommunerna.
- En ny lagstiftning kommer på plats som skyddar befolkningen mot trångboddhet.
- Bestämt nej till marknadshyror.
- Kampen mot hemlöshet och utanförskap angrips genom att samhället först tillgodoser behovet av en bostad.
- Utveckla alternativa former som kollektivboende och boendestöd för att ge alla möjligheten till eget boende.
- Skärpa lagstiftningen för att förhindra vräkningar.
- Viss nybyggnation garanteras människor med särskilda sociala behov.
- Kampen mot utanförskap och hemlöshet sker så att samhället först möter behovet av en bostad. Sedan kan annat stöd sättas in vid behov.
- Boende i alla upplåtelseformer ska garanteras ett reellt inflytande över sitt hem och bostadsområde.
- Naturliga mötesplatser finns i alla bostadsområden.

Den goda utbildningen

Alla har rätt till en bra och likvärdig utbildning. Utbildningen ska förse oss med goda möjligheter att träda in i arbetslivet. Lika viktigt är kunskaper som hjälper oss att fungera väl som aktiva medborgare i det moderna samhället. Stora skillnader i bildningen är inte vägen framåt. I själva verket blommar hela samhället upp när alla får utveckla sina färdigheter och rustas väl för resan genom livet.

Utbildningen idag är ojämlik och segregerad. Samhället sviker den som mest behöver stöd genom att inte skjuta till tillräckliga resurser där de bäst behövs. Vi har hamnat i ett läge där storleken på plånboken mer och mer avgör dina möjligheter till bildning. Verdandi anser att den utvecklingen måste stoppas. Därför anser vi att skolor i resurssvaga områden ska få kosta mer. Det enda rimliga är att resurserna är större där behovet av stöd är störst. Den bärande tanken är lika möjligheter för alla. En god utbildning är en nyckel till social rättvisa i ett alkoholskadefritt samhälle.

Verdandi kräver integrerade elevgrupper i alla grund- och gymnasieskolor. Ingen får stängas ute på grund av bakgrund, social situation eller exempelvis funktionshinder. Därför måste ett av skolpolitikens mål vara en blandad sammansättning i klasserna utifrån social, etnisk och kulturell bakgrund. Lär vi oss tillsammans kan vi också leva resten av våra liv tillsammans. Alla ska ha rätt att välja skola. Alla barn som finns i förskolan ska ha rätt till minst 30 timmar i veckan, även om föräldrarna är lediga på dagtid. Detta för att man ska få tillgång till det svenska språket och annat som behövs när barnet börjar skolan.

Den kommunala vuxenutbildningen rustas upp och är tillgänglig för alla som behöver öka sin kompetens. Det kan man behöva göra flera gånger under livet. Vuxenutbildningen ska bekostas av samhället och den ska vara möjlig att kombinera med arbete. Komvux ska vara en kompis som hjälper oss att hänga med i arbetsmarknadens skiftande krav och behov. I Verdandis framtid har samhället även ökat stödet till den vuxenutbildning som folkhögskolorna och studieförbunden erbjuder.

Att förstå det svenska språket är grunden för all annan utbildning. Därför måste stora resurser till för att hjälpa invandrare att snabbt lära sig språket. Redan under asylprocessen ska Svenska för invandrare sättas in. Vi måste utbilda för integration och ta tillvara hela befolkningens kompetens. Det är viktigt att flyktingar till Sverige får sina kunskaper validerade, oavsett vad man sysslat med i hemlandet. Allt annat är resursslöseri och ett förakt för människors kunskaper och erfarenheter.

Utbildningen idag är också ojämlik ur ett klassperspektiv. Fortfarande är det mest akademikernas egna barn som förkovrar sig vid landets högskolor och universitet. Vi behöver bredda antagningsreglerna och värdera arbetslivserfarenhet och andra kunskaper högre. Vi behöver framförallt satsa resurser i ett studiestöd som ger fler möjlighet att ta plats vid landets högre lärosäten.

Verdandis krav blir därför:

- En bra och likvärdig utbildning för alla.
- Ett utbildningssystem som jämnar ut människors olika förutsättningar.
- Blandad sammansättning av elever i varje klass.
- Utbildning ska betraktas som ett livslångt lärande.
- All utbildning från andra länder valideras.
- Validering av utbildning utomlands sker snabbt, effektivt och säkert.
- Att alla asylsökande ska påbörja Svenska för invandrare redan under utredningstiden.
- Kommunal vuxenutbildning rustas upp och bekostas av samhället.
- Underlätta möjligheterna att kombinera studier med jobb.
- Obligatorisk läsläsning i skolan.
- Samhället agerar för nolltolerans mot mobbning.
- Satsa rejäla resurser på folkhögskolor och studieförbund.

Fatburgsgatan 8, 118 54 Stockholm

Tel: 08-642 28 80

E-post: info@verdandi.se

Hemsida: verdandi.se

Verdandi finns på facebook, instagram, twitter.